

Justisdepartementet

**SYSSELMANNEN
PÅ SVALBARD**

**GOVERNOR OF SVALBARD
ГУБЕРНАТОР СВАЛЬБАРДА**

Vår saksbehandler:

Sidsel Mellerud Svarstad
sidsel.svarstad@sysselmannen.no
79024324

Vår dato:

14.06.2012

Deres dato:

Vår ref: (bes oppgitt ved svar)

2012/00447-3

a.008

Deres ref:

Høring NOU 2011:19 - Ny våpenlov

Sysselmannen viser til Justisdepartementets høringsbrev av 9. mars 2012 vedrørende ovennevnte, og til avtale om forlenget frist i saken.

Justisdepartementet ber blant annet om en vurdering av om det bør vedtas en ny lov på området, eller om det er tilstrekkelig å gjøre endringer i aktuelle forskrifter. Sysselmannen har ikke gått inn i dette spørsmålet. I vår tilbakemelding skiller vi heller ikke mellom forhold som bør reguleres i lov, og forhold som det vil være tilstrekkelig å regulere nærmere i forskrift. Dette anses ikke nødvendig for å få frem de synspunkter vi har på ulike spørsmål av mer prinsipiell karakter.

Det fremgår videre at Justisdepartementet, som i dag, ønsker en egen forskrift for Svalbard som fastsetter de nødvendige tilpasningene til de stedlige forholdene her. Sysselmannen legger til grunn at det vil bli gjennomført en egen prosess for utformingen av slik forskrift, og at Sysselmannen vil få en rolle her. Innholdet av en slik forskrift vil imidlertid måtte ligge innenfor rammen av våpenloven, og det blir viktig å ta høyde for dette når selve loven fastsettes.

Sysselmannen har gjennomgått NOU'en og har følgende merknader til lovutkastet:

1. Egenerklæring og legeerklæring – Generell merknad

Utvalget foreslår, jf lovutkastets § 10, at det innføres et obligatorisk krav om egenerklæring ved søknad om ervervstillatelse. Det er også forslag om at det skal fremlegges legeerklæring ved slik søknad.

Etter gjeldende våpenlov er det krav om dokumentasjon av jegerlisens og bestått jegerprøve ved søknad om erverv av våpen til jakt. Ved ervervssøknad om våpen til konkurranse / trening, er det krav til medlemskap i skytterklubb, fremleggelse av kopi av skytedagbok som dokumenterer aktivitetsnivå på skytetrening samt dokumentasjon på hvilke skyteprogram som gjennomføres i skyteklubben. Ved alle søknader skal man dokumentere legitimasjon samt krysse av på søknadsskjema om at våpen oppbevares i FC-godkjent skap.

Ved behandling av søknad blir vandel sjekket mot politiets etterretningsverktøy; herunder straffe- og bøteregisteret, Po-politiets operasjonslogg over samtlige oppdrag og innkomne meldinger, samt mot øvrig etterretningsinformasjon. Dersom ett eller flere av disse systemene avdekker lovbrudd eller meldinger som kan indikere at vedkommende søker ikke er personlig skikket til å inneha våpen, kan politiet gi avslag på søknad. Politiet kan herunder be søker om å fremlegge legeerklæring eller fristille institusjoner fra sin taushetsplikt, slik at politiet kan innhente relevant informasjon. Gjennom dette vil man få en helhetlig god dokumentasjon på skikkethet.

Etter Sysselmannens vurdering kan det stilles spørsmål ved om innføring av ordning med egenerklæring vil innebære en vinning i forhold til dagens ordning. Dette fordi saksbehandler uansett må sjekke mot etterretningsystemene. Slik vi ser det er dagens praksis ved behandling av søknader er velfungerende og bør videreføres. Man bør imidlertid i tillegg ha anledning til å kunne kreve fremlagt legeattest. Dette fordi politiet har liten tilgang til å undersøke helsetilstanden til søker uten at det finnes oppdrag i Po- politiets operasjonslogg, og hvor kun de tilfeller hvor politiet er tilkalt gjennom oppdrag føres.

2. Kontroll med skikkethet hvert femte år – Generell merknad

Utvalget ønsker, jf lovutkastets § 14, at det skal sendes inn regelmessig egenerklæring fra våpeninnehavere hvert femte år for å dokumentere fortsatt personlig skikkethet og fortsatt behov for våpen. Dette skal skje ved at innehaver fyller ut et skjema elektronisk. Utvalget påpeker selv at dette vil kreve mye oppfølging og bruk av ressurser. Bare ressurser til å purre på slike skjema, vil gi økte administrative kostnader.

I tillegg vil man se at det først og fremst er de som fortsatt er skikket og fortsatt har et legitimt behov, som vil oppfylle kravet om egenerklæring hvert femte år. De som kanskje usikre på om de fortsatt fyller vilkår for personlig skikkethet eller til om de lenger har et reelt og legitimt behov, kan ha mindre motivasjon for å sende inn erklæring. Det er også en risiko for at skjemaene med vitende fylles ut feilaktig. Av de totale antall våpeninnehavere, vil det imidlertid være fåtallet som ikke lenger oppfyller kravene. Arbeidet med å gå gjennom samtlige skjema, må holdes opp mot dette.

Etter Sysselmannens vurdering vil et mer effektivt system være å lage en egen it-løsning som automatisk sjekker innehavere opp mot politiets registre. Et forslag kan være å benytte GATs (våpenregisteret) it-løsning, som søker automatisk i GAT og gir en påminnelse når våpeninnehaver har hatt våpenkort i 5 år og videre 10 år etc. Når forvalter får en slik melding, kan det søkes gjennom de tilgjengelige etterretningsregistre og foretas en vurdering av innehavers skikkethet og fortsatt behov for våpen. Det er teknisk enkelt å lage en slik it-løsning i GAT fordi dato for når våpen tilknyttes innehaver registreres automatisk i dag. Det er viktig å presisere at en person som har flere våpen som er ervervet på ulike tidspunkt, vil sjekkes hver gang han har et våpen i 5 år og ikke når han fikk våpenkort første gang.

Et annet forslag kan være en it-løsning hvor GAT-systemet linkes opp mot politiets etterretningsregister på den måten at det automatisk søkes i politiets etterretningsregister, og gis melding i GAT dersom våpeninnehaver de siste fem år er registrert i straffe- og bøteregisteret, etterretningsdelen av Indicia eller PO. Ved funn i PO som går på familievold, sykdom og psykiatri,

bør man kunne kreve legeattest hos innehaver.

Når forvaltende myndighet får en slik melding i GAT, vil dette igjen danne grunnlag for vurdering av om våpen skal tilbakekalles. En slik løsning vil forenkle ressursbruken på kontrollen betydelig.

Rent teknisk vil det ikke være noe problem å lage en modul i GAT som lager en rapport over personer som har hatt våpen i 5 år. Det vil teknisk heller ikke være noe problem og lage en modul som søker på personalia i etterretningsverktøyet Indicia og gir tilbakemelding til GAT på funn. Dette må imidlertid vurderes opp mot personvernlovgivningen. I praksis vil imidlertid dette være en automatisert it-løsning som muliggjør en kontroll som i dag foregår manuelt. Det er i dag i mange politidistrikter sivile som sitter med våpensøknader, og som ikke har tilgang til politiets etterretningsverktøy. Det vil ikke være noe problem å gi ulike tilganger i GAT, slik at kun utvalgte får tilgang til en slik rapport/løsning.

3. Behovsprøving av våpeninnehavere av våpen til øvelse- og konkurranseskyting – Generell merknad

Når det gjelder kontroll av de som har fått innvilget våpen for øvelse- og konkurranseskyting, er det idag ingen hjemmel for at forvaltningsmyndighet skal kunne innhente opplysninger fra lokale skytterlag om medlemmer og deres aktivitetslogg fra skytterlaget. Det er fra utvalgets side kanskje tenkt at man skal fremlegge skytedagbok som viser aktivt medlemskap i forbindelse med fremleggelse av egenerklæring. Det vil imidlertid være ressursbesparende om forvaltningsmyndigheten kunne innhente medlemsoversikt og kopi av skytedagbøker hos skytterlag hvert 5. år. Dette krever igjen hjemmel for pålegg om at skytterlag skal føre egen skytedagbok for medlemmer. Det er i dag gitt anledning til passivt medlemskap i perioder (jfr. Rundskriv 2009/009 om politiets behandling av våpensaker), men i løpet av en 5 års periode bør man kunne kreve at det har vært aktivitet i en periode for å opprettholde behovet.

Sysselmannen foreslår her at man lager en egen it-løsning i GAT-systemet hvor man kan legge inn et søkefelt på ulike skytterklubber. Herfra må man kunne hente opp rapport på samtlige tilknyttet en skytterklubb i det aktuelle politidistrikt. Denne rapporten kan da vaskes mot skyteklubbens skytedagbok, i stedet for at hver enkelt skal måtte fremlegge skytedagbok hvert femte år eller krysse av under egenerklæring som igjen kan være bevisst feilført av våpeninnehaver.

4. Utlån, utleie og annen overlatelse – Spesielt for Svalbard

Utvalget foreslår, jf lovutkastets § 38, at det åpnes adgang til ervervsmessig utleie av skytevåpen for den som har bevilling til dette. For den som vil låne våpen stilles det samme krav til personlig skikkethet og behov eller annen rimelig grunn som ved erverve og utlån.

Sysselmannen har i dag gitt våpenforhandlere tillatelse til å leie ut våpen til isbjørnbeskyttelse. Praksis er at de som er beboere eller tilreisende (både norske og utenlandske) søker Sysselmannen om å leie våpen for en tidsbegrenset periode. Det er utarbeidet eget søknadsskjema for slik leie. Søkere underlegges samme krav til personlig skikkethet og behovsprøving, som øvrige søkere. Utlendinger må vedlegge vandelsattest fra egen politimyndighet i hjemlandet når de søker. Det skal nevnes at det for søkere fra blant annet Storbritannia og Russland på grunn av praksis i disse landene, kan være en utfordring å fremlegge slik attest. For søkere fra øvrige land innebærer dette

som regel få problemer.

Utleieordningen gir oss bedre oversikt og kontroll med tilreisende, enn om de selv tar med våpen fra hjemlandet. I flere tilfeller har vi også sett at tilreisende har med seg eget våpen som ikke er egnet for isbjørnbeskyttelse. Det er krav til utleier at de skal forvise seg om at vedkommende som leier våpen har nok kunnskap om å bruke våpenet. Dette gir oss også bedre mulighet til å sikre oss at tilreisende kan bruke våpenet når de reiser ut i felt. Utleie av våpen sikrer også at flere tilreisende leier våpen i stedet for å kjøpe eget bare for en tur på Svalbard. Det begrenser antall våpen i omløp totalt sett noe som utvalget påpeker er ønskelig.

Sysselmannen innvilger søknad om utleie for inntil 6 måneder. Dette fordi tilreisende ofte er på langvarige reiser eller feltoppdrag her. I tillegg har vi en rekke studenter ved UNIS (Universitetscenteret på Svalbard) som oppholder seg på Svalbard kun i 6 måneder. Disse får ikke registrert seg som fastboende og kan dermed ikke søke om å erverve våpen hos Sysselmannen på Svalbard.

I en ny våpenlov er det behov for en klarere hjemmel for en slik utleieordning, som igjen bør være gjenstand for særlig regulering i forskrift.

5. Innførsel og utførsel av våpen, våpendeler og ammunisjon – Spesielt for Svalbard

Etter gjeldende våpenlov § 25, kan det fastsettes nærmere forskrifter om adgang til midlertidig innførsel og utførsel av våpen etc. som norsk eller utenlandsk borger bringer med ved ut- og innreise i forbindelse med midlertidig opphold. Etter våpenforskriftens (25. juni 2009) § 71, kan utenlandsk borger medbringe våpen midlertidig til personlig bruk for jakt og skytekonkurranse. Her bør det oppføres et nytt punkt i forskriften om at våpen også kan medbringes til Svalbard for isbjørnbeskyttelse.

6. Pepperspray som sekundær våpen til isbjørnbeskyttelse – Spesielt for Svalbard

I henhold til Rundskriv av 2009/009 om politiets behandling av våpensaker, anbefales rifle som våpen til isbjørnbeskyttelse. Som sekundærvåpen er det vanlig å bruke signalpistol. Dette er et godt egnet skremmemiddel. Vi ser imidlertid nå at flere søker om å erverve pepperspray som sekundærvåpen til isbjørnbeskyttelse. Det kreves i dag våpenkort for erverv av pepperspray/forsvarsspray til et aktverdig behov. I USA gis det ikke tillatelse til våpen for beskyttelse mot bjørn, men det er vanlig å ha med seg pepperspray.

Rekkevidden på pepperspray er kort og det er ikke ønskelig at man setter seg i en situasjon hvor isbjørnen kan komme så nær før man skremmer den. Vi viser her også til § 30 i Svalbardmiljøloven (Lov av 15. juni 2001 nr 79), hvor det fremgår at det ikke er lov å oppsøke isbjørn slik at den blir forstyrret. I dette ligger at man heller ikke skal la isbjørnen komme tett på seg. (Dersom isbjørnen oppsøker folk eller kommer uventet på og kan være truende på liv, har man anledning til å skremme og i ytterste konsekvens avlive dyret, jf lovens § 33.)

I nødstilfelle hvor bjørnen plutselig dukker opp, mener Sysselmannen at det er like effektivt og raskt og benytte signalpistol. Signalpistol har en enkel mekanisme som fungerer uansett vær og vind, samt at det kreves lite opplæring og trening for å bruke den. Vind begrenser rekkevidden og retningen, men skremmesignalet er der.

Det finnes ulike typer pepperspray på markedet. En av disse er prøvd på Svalbard i 15 kuldegrader. Rekkevidden var da redusert til 4-5 meter. Det er grunn til å anta at øvrige typer også har redusert effekt i lav temperatur og strekt vind, en begrensning som også fremkommer på pakningen til flere av disse. I tillegg kommer at vi har liten kjennskap til hva sprayene inneholder, og innholdet er i flere tilfeller angitt til å være 98 % ”annet”. Vi vet derfor ikke hva sprayen inneholder, noe som utgjør en ekstra risiko ved at man ved bruk i telt og vind kan risikere å få pepperspray i øynene. Det er dokumentert at enkelte personer kan få varige skader om de får pepperspray i øynene. I tillegg blir man satt ut av spill, noe som kan være svært uheldig i et kritisk møte med isbjørnen. Får man sprayen i øynene skal man vaske seg med mye rent vann. Dette er heller ikke like tilgjengelig i felt deler av året.

Sysselmannen ønsker på denne bakgrunn at det i ny forskrift om våpenlovens anvendelse på Svalbard, presiseres at pepperspray ikke anbefales som isbjørnbeskyttelse.

7. Enhåndsvåpen til isbjørnbeskyttelse som er ervervet til øvelse/konkurranse – Spesielt for Svalbard

Vi ser at enkelte som flytter til Svalbard, søker om erverv av enhåndsvåpen til isbjørnbeskyttelse, da dette er hendig å ta med seg ut i felt. Det er snever adgang til å gi slik tillatelse, og de fleste får avslag. Dette medfører at enkelte melder seg inn i lokalt skytterlag, og gjennom dette erverver slikt våpen (f eks 44 magnum). Etter at de har vært aktive et halvt år, slik at de fyller det generelle kravet til erverv av enhåndsvåpen, har man sett tilfeller på at aktiviteten i skyteklubben opphører og våpenet tas med ut i felt til beskyttelse mot isbjørn. Dette er et brudd på våpenloven. Det er imidlertid vanskelig å føre kontroll med at dette ikke skjer. Dersom man hadde kunnet pålegge skyteklubber å føre skytedagbok over medlemmer, og man hadde kunnet innhente disse for å sjekke at innehaver fortsatt har et reelt behov for enhåndsvåpen, hadde man imidlertid hatt en mulighet til å kontrollere dette.

En slik ordning medfører, som nevnt tidligere, at man i GAT systemet lager en løsning hvor man søker på skytterklubb og henter ut rapport med oversikt over de som er registrert i denne skyteklubben, for å kontrollere fortsatt aktivitet og at behovet er tilstede.

8. Våpen til isbjørnbeskyttelse – Spesielt for Svalbard.

I snitt bor folk på Svalbard ca 3 år. Mange søker om å erverve våpen til isbjørnbeskyttelse. På våpenkortet står det da ”Kun til isbjørnbeskyttelse på Svalbard”. Når folk flytter fra Svalbard, har de ikke lov til å ta med våpenet til fastlandet. Likevel ser vi eksempler på at dette blir gjort. Blir dette avdekket gjennom Tollvesenet i Tromsø, blir våpenet imidlertid ikke utlevert.

For å motvirke at våpen blir tatt med til fastlandet på denne måten, kan man vurdere å utstede våpenkort til isbjørnbeskyttelse for opp til 3 år av gangen. I dag er det ingen tidsbegrensning på slike våpenkort.. De som oppholder seg lenger på Svalbard, vil enkelt kunne fornye eller forlenget gyldigheten av sitt våpenkort hos Sysselmannen på Svalbard.

En slik løsning forutsetter en it-løsning i GAT hvor man kan hente ut en rapport over de som har fått innvilget våpen til BE- beskyttelse, slik at Sysselmannen kan vaske denne listen inn mot befolkningsregisteret for Svalbard (tilsvarende folkeregisteret).. Befolkningsregisteret er en oversikt

over de som har meldt flytting til Svalbard for mer enn 6 måneder. Befolkningsregisteret føres av Svalbard likningskontor og sendes Sysselmannen hver måned.

Med hilsen

Lars Erik Alfheim
assisterende sysselmann

Sidsel Mellerud Svarstad
sysselmannsførstebetjent